

Ametiühisusline kuukiri

Ilmub 1 kord kuus.

Toimetuse aadress: Tallinn, Lembitu nr. 4, krt. 4. — Talitus S. Brokumägi

Nr. 3/4 (54/55)

Juuli 1927.

V aastakaik

Lugejatele.

Räesolew number on wiimane. Edaspidi ilmub „Ametiühisusline Kuukiri“ Eesti Töölisühingute Kesliidu häälekandjana. Tellijatele kes raha saanud, saadetakse Kesliidu poolt ajakiri edasi. Talitus palub kõiki telli-

miste wastuõtjaid kel rahad saamata, samuti ka tellijaid kel see wõlga, u iibimata arwed ära diendada. Saata Alma Ostra-Dinas'e Tallinn, Lembitu 4—4 ehk E. Töölisühingute Kesliidu, W. Pärnu mnt. 31, aadressil. Toimetus.

Uus lehekülg meie ametiühisuslikus liikumises.

Rewadpühadise ametiühisuste konverentji puhul.

Ametiühisuste konverents, mis täna wu lewadpühadep Tallinnas triikitööliste ametiühisuse ruumes ära peeti, on mitmeti õige iseloomulik ja ta töö wõib meie ametiühisuslikus ajaloos olla eriti suur tähtsus.

Teatavasti fandsid eelmised kongressid tugevat kommunistliku ideoloogia pitsatit, kuigi neist osawõtjate organisatsioonide liigete enamus polnud kaugeltki mitte kommunistlik. Kongressidele ilmusid saadilud ilma omalt organisatsioonilt juhtnõore saamata ning otusjed tehti nii nagu just meeleolu kuimaks kõeti. Kongressidel walitud kesforgaanid ei saanud teetõttu ilalgi kaugemate hulkadega pidada sammu, keskojad olid ja jäid eraldatuks, wõdraks kohapealsetele organisatsioonidele. Sellega on ka seletatamad jarnased nähtused, et keskoondused ei suutnud ühtki otust ellu wiia, isegi mitte liiknemaksu kätte saada, ja kui kesjuhatusete meeletute ning awantüristliku iseloomuga sammude tagajärjel poliitsei neid julges, ei mõelnud ükski kohalik organisatsioon tõsta selle wastu protesti. Weel enam, kui poliitsei asus jälgima neid, kes olid pidanud ühendust kommunistliku kesjuhatusetega, siis selgus, et suur osa neist inimestest eimest kord kuulsid

alles poliitsei juust, et tegemist on jän kommunistidega. — See wõrd ehteadlik oli isegi aktiivsem osa jellest kihist, keslele piüüdsid tugeneda kommunistid.

Täna wu lewadine konverents, mis peeti aastate järele pärast kommunistide kaudu tehtud laastamistööd, läheb kõikidest eelmistest jellepoolest lahku, et selle kokkufutsumine ja ettewalmistamine algatati just ametiühisuste eneste poolt, j. o. organiseerimistöö läks alt illespoole, kuna eelmised kongressid korraldati illemalt alla. Sellepärast wõib jeda konverentji pidada organiseeritud proletariaadi kõige otsekohejemaks ja õigemaks tahteawalduseks. Liiatigi wõtsid sellest konverentjist osa kõik elujõulisemad ametiühisused, hoolimata nende ilnawaatelisteist jehjukohtadest. Nõnda wõib pattuda jee konverents wäga hea pildi meie proletariaadi arenemise juunast.

Mis seal siis selgus?

Õdigepealt jee, et töölistfond on lõpulikult tüüdinud kommunistlikust sõnakõlputamisest. Kõikide ametiühisuste ehtajad, wälja armatud kahekolme, pöörasid kindlasti selja kõigile kahtetele sõnalise tulnawärgiga unesti ellu aratada endist rusikaga tuule tagumise meeleolu. Pöõre

oli nii põhjalik ja otsekohene, et konverentsi enamuse ilma närvilikkufeta, ilma kellelgilt sõnadigust ja sõnatarvitamise võimalust ära võtmata, nagu seda tegid omal ajal kommunistid, kuuldas kõikide mõtteid ära ning hindas ainult hääletamise teel igamehe seisukohti.

Seites päevakorraast välja kõik poliitilise iseloomuga küsimused, tunnistas konverents, et ta ei taha muuta meie ametiühendusliku liikumist ühesti parteipoliitilise mõtluse tallemaaks, kuigi ei eitanud, nagu see pärastites töö käigus selgus, tarbekorral jekaloomise tarvilikkust ühikute tähtsamate poliitiliste aktiivide puhul. Nõnda ei ole mõeldav, et ametiühendusjed võtaksid edaspidi otsekohe ja aktiivseltsel osa valimisvõitlusest, nagu kommunistide päevil, või et nad hakkavad võistlema poliitiliste parteidega, heites kord ühele, kord teisele poole. Seejulgune tegemus on viinud juba paaril korral meie ametiühendusjed pankrotini ja seda katset ei tahata enam korrata.

Siit järgneb ka, millist rada mõtlewad ametiühendusjed nüüdsest peale jammuda. Kõikidest vastuvõetud resolutsioonidest kolab ühine, kindel joon: Ametiühendusjed asugu otsejoones tegevusse tööliskonna majandusliku seisukorra parandamiseks, koondades jeks enese ümber juuri hulki ja võttes tarvitusele taktika ja abinõud, mis aastakümnete kestes välja töötatud Lääne-Euroopa töölisorganisatsioonide poolt. Seda üldist seisukohta täiendasid resolutsioonid, mis ühikajalijelt käsitasid töötaju, tööpäeva pikkuse, töötingimuste, tööpuuduse, kindituse j. t. küsimusi. Seega on tegevusprogramm täielik ning jääb joomida, et ühikusjed asuksid ainult ta teostamisele. Nõnda on siuline pööre käegakatsutav.

Wõttes vastu selle tee, pidi konverents loomulikult lahendada ka oma wahekorral rahvuswahelise ametiühendusliku liikumisega. Aga ka siin mindi sirgjooniliselt edasi. Kommunistliku ideoloogia järgi õhkasid tulid oma tuntud seisukohtadega — tuleb jääda Amsterdamis ja Moskwa internatsionaalide juhtes erapooletuks ja nõuda nende mõlemate liitumist. Alles liitumise teostamise järele võib internatsionaali astumise küsimus otjastamisele tulla. Et internatsionaali astumise küsimus konverentsil üles kerkis ja jaaditutel mandaadid jeks puundusid, otjastati see lahtijeks jätta. Küll tunnistas aga konverents tarvilikkust joomitada ametiühendusjel oma tegevuse alarjeks võtta Rahvuswahelise Ametiühendusliku Riidu (Amsterdamis Internatsionaali) seisukohad ja

taktika, kuna Riitu astumise küsimus ise tuleb otjastamisele alles tulewal kongressil, millal ka ühikusjed peawad oma esitajatele vastawad wolitused andma. Kuid seegi seisukoht on wäga selge ja annab kindla juuma meie ametiühenduslikule liikumisele.

Wõpuks tuleb konverentsi kõige tähtsamaks tulemusjeks lugeda ülemaailse ametiühendusliku liidu loomist, mille põhikirri wõdeti wastu ja waliti ka liidu juhatus. Nüüdsest peale on tegutsemas jälle kerkkoht, kes korraldab, ühtlustab ja juhhib ametiühendusliku liikumist, juunas, mis talle konverents kätte näidanud. Kõikide maade kogemused näitawad, et ilma jarnase kerkkohata ei saa ametiühenduslikul liikumisel olla edu.

See asjaolu, et Tallinna riitööliste ja Narwa tööliste ühikusje esitajad deklareerisid kerkliidust eemale jäämist, ei wähennda liidu tähtsust. Riitööliste esitajad olid juba algusest peale wastu kõigele sellele, mis jündis konverentsil, nemad olid ainjad, kes piüüdisid põhjendada (kuigi wäga õnnetult ja rumalalt) endise kommunistliku joone tarwilikkust. Kuid on ju teada — kommunistidel pole tähtis tugew ametiühenduslik liikumine, waid see et ühikusjed kuulaksid alandlikult nende sõna, ei loriks neile wastu, ei otjastaks midagi ilma nende nõusolekuta, ega tõrguks kaitmast nende käsksid. Kas ühikusjed sellejuures muutuwad tugewamaks või jääwad nõrgemaks, sellest ei küsita. Seejõrdsetest kommunistlikkude seisukohtade kaitjatest teati aga weel kõnelda hoopis seda, et nad on oma õnnistuse jaanud kaitsepoliitiseit, kes, täites meie taguruse tahet, piüüab halvata jeesmiselt juba algul ametiühendusje koondamise ja tugewaksmuutmise tööd. Wõle see ju kellegi uudis, et jagedasti nii meil kui ka mujal kommunistid kas tahes või tahtmata muutuwad taguruse käes abinõuks töölisliikumise häwitamisel. Rewadpühadene konverents ei hakanud aga mitte jarnasesse õnge.

Narwa tööliste ühikusje peakoosolek on aga hiljem oma esitajate tegevuse konverentsil hukka mõistnud ning joomi awaldanud astuda kerkliidu liikmeks. Seega jääb eraldatuks ainult káputáis kaitsepoliitisei ja kommunistide ühiste agentide järele jookswaid, tafakaaluta ja ebateadlikke riitöölisi. Aga on kindel, et needki peawad kord oma eksitusest aru jaama ja wõtma omaks juuma, mida wõitlus kapitalistliku korral wastu on ette kirjutanud kõikide kultuurmaade ametiühendusjetele.

Üldiselt võib öelda — fewadpühadene ametiühenduste konverents avas uue lehekülje meie ametiühenduslikus ajaloo, lehekülje kust peale — tahaksin loota — algab kindlasti tõrjuaeg, eesti töölistonna edasitugimise järk. Saks

peavad aga kõik ametiühendused, kes koondunud ülemaalse liidu ümber, kõige jõuga kaasa aitama, pidades mankumataki finni sihtidest ja mõitlusabinõudest, mis konverentsi poolt näidatud. —s.

Protokoll üleriiklise töölisühingute konverentsi kohta

17. ja 18. aprillil 1927. aastal Tallinna Trükitööliste ühijuse ruumes, Riiutli tän. 15.

Konverentsi avas kell 1/2 12 päewal korraldawa komitee esitaja Reinson, terwitades konverentsist osawõtjaid ja soovides kõigile kongressi töödele edu ja jõudu ning rõhutades eriti, et küsimuste arutamisel ifta üksmeel walitseks.

Selle järele mängib orkester internatsionaali.

Terwituseks wõtab kõige esiteks sõna külalisena Läti kutseühijuste liidu keskbüroo esitaja G. Morits, esitades ühtlasi liihijese ülewaate Läti kutseühijuste, nende keskkoonduste arenemisest, wooludest ja tegewusest. Terwitusteks wõtawad sõna: Tallinna Tööliste rühma nimel Grimpel; Eesti Sosiaalilistliku Tööliste Partei keskkomitee nimel M. Martina, tuues ühtlasi liihijese ülewaate Eesti töölisorganisatsioonide tekkimisest ja arenemisest; Eesti Tööliste Partei nimel A. Maitkall; Tallinna restoraanide, kohwifute ja söögimajade teenijate üldühingu esitaja J. Wischnewski.

Rirjaliku terwituse oli saanud Sakamaa ametiühijuste üldliit, mille korraldawa komitee esitaja S. Reinson ette kannab.

Terwituste järele mängib orkester leinamarsii surnud ametiühijuslaste mälestuseks.

Konverentsi juhatus otustaske walida kolmeliikmeline ja sekretariaat wiieliikmeline, misjuugune otsus suure häälteenamusega wastu wõetaks. Häätelugejateks walitaks M. Tulp ja S. Kuusmann.

Juhatusse kondidaatideks seataks konverentsi poolt üles: 1) Reinson, 2) Reije, 3) Mühthausen, 4) Piiskar, 5) Pikkand, 6) Eilmann ja 7) Ruthmann.

Konverentsi juhatusse waliti: J. Ruthmann — 44 häälega, Ed. Pikkand — 39 häälega ja J. Piiskar — 37 häälega. Eilmann wõttis oma kandidatuuri tagasi. Teised ülesseatud kandidaadid said ainult 14 häält poolt.

Konverentsi sekretariaati seataks üles: 1) Ode, 2) Grimpel, 3) Adamson, 4) Schüts, 5) Soome ja 6) Kuusmann. Waliti: M. Adamson — 42 häälega, Joh. Ode — 40, S. Kuusmann — 40, E. Soome — 39 ja P. Schüts — 33 häälega. A. Grimpel sai poolt 9 häält.

Mandaatkomisjon otustataks 5-liikmeline walida. Waliti: S. Reinson — 45 häälega, A. Romm — 38, R. Ojfril — 35, B. Eilmann — 35 ja J. Wesley — 32 häälega.

Redaktsiooni-komisjon otustaske walida 5-liikmeline. Komisjoni waliti: 1) M. Tulp, 2) J. Piiskar, 3) J. Ode, 4) A. Ostra-Dinas, 5) B. Eilmann. Hääletati kõik ühes koos korraga.

Saadik Ostra-Dinase ettepanekul otustaske konverentsi päewakorrasst välja jätta punkt 2. „Walge terrori ja fashismi wastu mõitlemise küsimus,“ misjuugune otsus konverentsi poolt suure häälteenamusega wastu wõetaks. Ühtlasi otustaske päewakorra punkt 12 kahets punktiks lahutada: punkt 11. — Töölistemajad, ja ptt. 12. — Tööliste finnitus, ning ptt. 13. — Konverentsil algatatud küsimused.

Konverentsi päewakord muudetud kujul wõetaks wastu järgmiselt:

- 1) Konverentsi awamine, juhatus ja mandaatkomisjoni walimine.
- 2) Aruanded kohtadelt ja komiteest.
- 3) Tööliste liikumine Gestis ja välismail ning organisserimise küsimus.
- 4) Palga küsimus.
- 5) Tööpuudus Gestis ja välismail.
- 6) Töökaitse küsimus ja tööstuskohtud.
- 7) ülemaalse töölisühingute liidu loomise küsimus.
- 8) Reskliidu põhikirja läbiwaatamine ja wastuwõtmine.
- 9) Reskliidu ajutise juhatusse walimine.
- 10) Baltimaade ühtluskomitee loomise küsimus.

- 11) Tööliste majad.
- 12) Tööliste finnitus.
- 13) Konverentfil algatatud küsimused.

2. Aruanded komiteelt ja koh-
tadelt: 1) Korraldama komitee aruandega
esineb komitee esitaja A. Aldermann. 2) Trüki-
tööliste Liidu esitajana annab aru J. Ruth-
mann. 3) Tartu Töölisühisuste Keskliidu,
Tartu Maaleritööliste Ametiühisuse, Tartu
Metallitööliste Ametiühisuse, Tartu Puutöö-
liste Ametiühisuse ja Tartu Majateenijate
Ühisuse aruandega esineb E. Pikkand. 4) Nar-
wa Tööliste-Ühingu aruandega M. Ketsse.
5) Raudteelaste Liidu aruandega J. Ruffi. 6)
Mer. Majateenijate Ühisuse aruandega — M.
Ziugard. 7) Tallinna Puutööliste Ametiühis-
use aruandega — S. Mühlihausen. 8) Uri-
ja Kontoriteenijate Kutseühingu aruandjana A.
Tulp. Riutööliste Ametiühisuse esitaja A.
Tannebaum teatab, et tema aruandmast loo-
sub, kuna konverents nende ettepanekud maha
hääletanud ja vastuwõtmata jätnud.

Tehtakse ettepanek, lõunawaheajaga mää-
rata kell 1/3—4 p. l. ja järgmisel päewal
tööga alata kell 9 hommikust, mis ühel häälel
wastu wõetakse. Ühtlasi peetakse soovitatavaks
kongressi esimesel päewal tööd jatkata kell
9-ni õhtul.

Grimpel oma poolehoidjatega, teatab, et
nemad käesolewat konverentsi ei tunnusta ja
konverentsist osa wõtawad ainult informat-
siooni otstarbel.

Konverentsi ennelõunane koosolek lõpeta-
takse kell 1/3 p. l.

Beale lõunat jatkab konverents tööd kell

järele olemas olnud. Alles neil päewil on töö-
lisorganisatsioonide asutamises jälle elawamat
tegevust märgata olnud. Tööliste oluford
muutub päew päewalt wäljakannatamatumaiks.
Tööpindus kasvab igal tööalal, elukallidus
tõuseb, tööpalgad on äärmiselt madalad. Töö-
kaitse on puudulik. Paljudel teenistusaladel
puudub haiguskindlustus weel täiesti. Töö-
rahwas on hakanud wälja rändama Gestiist
— Brasiiliaasse, Austraaliaasse ja Ameerikasse,
milleks elujõulised ühingud oma liikmetele
wõimalust mööda ka toetust on määranud.
Walitsus on aga ka wäljarändamisele hakanud
tõfkeid tegema. See kõik on sundinud töötawat
sihti abindusid otsima ja ametiühjusstesse
koonduma. Wäheste liikmete arwu ja wiletsa
ainelise seisukorra tõttu ei ole meeste asutatud
organisatsioonid senini suurt ära teha weel
suutnud. Loodetawasti oskawad tööliised ühine-
mise wajadust wastawalt hinnata ja koandu-
wad kutseühingutesse, et ühiselt oma seisukorra
parandamisele asuda, ja oma hirmude kaitses
wälja astuda, milleks ka konverents kaasa
peab aitama.

Mandaatkomisjoni aruande järele wõtab
konverentsist osa üldse 81 jaadikut, neist
66 hääleõigusliist ja 15 jaadikut lõnadi-
gusega (tööliste wanemate esitajad), 47 organisatsiooni
poolt.

Esitatud on järgmised organisatsioonid:

Meriikliku Maatööräahwa ühisuse 21 osa-
fonda, kellel on kokku 803 liiget — 23 jaadi-
fuga;

Gesti Trükitööliste Liit, kellel 780 liiget —
5 jaadifuga;

MAALERITÖÖLISTE LIIT, kellel 120 liiget

Tallinna restoraanide, kohvikute ja jöögi-
majade teenijate üldühing, 250 l. — 4 jaadi-
fuga;

Tartu Töölisühingute Seikliit — 1 jaadi-
fuga;

Tartu Käfepatööliste Am. üh., 140 l. —
3 jaadifuga;

Tartu Maaldritööliste üh., 20 l. — 1 jaadi-
fuga;

Tartu Puutööliste Am. üh., 32 l. — 1 jaadi-
fuga;

Tartu Metallitööliste Am. üh., 50 l. —
1 jaadifuga;

Tartu Majateenijate Am. üh., 68 l. —
1 jaadifuga;

Tartu Miatööliste Am. üh., 100 l. — 1 jaadi-
fuga;

Pärnu Tööliste ühing, 57 l. — 1 jaadi-
fuga.

Sõnadigusega võtavad osa:

Cesti Raudtee Kontoriamees, kütteühingu
poolt — 1 esitaja;

Tallinna vabrikute ja tehaste vanemate
nõukogu poolt — 7 esitajat;

Tartu tööliste vanemate nõukogu poolt,
tööliste arv 600 ümber — 2 esitajat;

Sindi Kalamivabrikü vanemate nõukogu
poolt, tööliste 600 ümber — 2 esitajat;

Riigi raudtee peatehaste tööl. vanem. nõu-
kogu poolt, tööliste 560 ümber — 1 esitaja;

Valga raudtee tehaste tööl. vanem. nõu-
kogu poolt, tööliste 250 ümber — 1 esitaja;

Raudtee veoajakonna teenijate vanem.
nõukogu poolt, tööliste 200 ümber — 1 esitaja.

Mandaatkomisjoni aruanne võetakse vastu
ja kinnitatakse. Ühtlasi otsustatakse mandaat-
komisjoni ettepanekul tööliste vanemate nõu-
kogu esitajatele hädeldiguse lubada päeva-
korra punktide 3., 4., 5., 6. ja 12. arutamisel.
Mandaatkomisjoni aruanne on käesoleva
protokollile juure lijatud, lisa nr. 1 all.

Kuna referent rkl. L. Johanjon, kes alles
hiljuti haigewoodist tõusnud, kohale on ilmu-
nud, et oma referaati palgaküsimusest ja töö-
listikinnituse üle konverentsile ette tunda, siis
otsustatakse päevakorra punktid 3. ja 4. ära
vahetada.

3. Tööliste palgaküsimus — re-
ferent L. Johanjon. Esitab lõpuks resolutsiooni,
kus referaadi teesid kokku võetud. Kõnele järg-
nevad elavad läbirääkimised. Soovitatakse
näidata ussi teid ja sihte tööliste palgaolude
pärändamiseks, milleks ühijelt välja astuda

tuleks ja just kütteühijusi organiseerides töö-
liste klassiteadmust kasvatada. Palumiste ja
komisjonidega ei ole kaugele saadud.

4. Tööliste liikumine Cestis ja
välismail ning organiseerimise
küsimus — refereerib rkl. E. Jonas, rõhu-
tades, et peafiline kütteühijuslikes mõtluses
teisttuguseid meetode tarvitama hakkama kui
senini. Peame eeskujus võtma Lääne töölistelt.
Lähtjamaiks ülesandeks oleks ühendusse astu-
mine välismaade kütteühijustega, kellest tarbe-
korral muraalset toetust ja abi saada võime.
Esitab resolutsiooni, milles üles kutsutakse töö-
liste looduma kütteühijustesse ja tööle ajuma
Rahvusvahelise Ametiühijuste Liidu poolt
näidatud sihis. Kõnele järgnevad ügedad
vahtelused. Rahvusvaheliste liitumise asjus
soovitakse jääda esialgul erapooletuks.

Vahteluste järele, mis õige pikale venisid,
tehti mõnelt poolt ettepanek, koosolekut lõpe-
tada, kuna kell juba 9 ja välisjaadifutel ööfor-
teri saamisel teatavad rakused on. Konve-
rents otsustas rõhuvaa häälteenannusega kon-
gressi jatkata, ära kuulates veel referaati
„Tööpuudus Cestis ja välismail“. Selle järele
teatab osa jaadifutid, et enamus neid vägistat-
vat, arvesse võtmata jättes nende asjalikta
ettepanekuid ja lahkuvad lärmittedes koosole-
kult. Kuna koosolekust konverentsi enamus osa
võtma jääb, ajutakse referaadi kuulamisele.

5. Tööpuudus Cestis ja välis-
mail — refereerib M. Ostra-Dinas. Peatub
tööpuuduse põhjuste juures Cestis, mõrrelles
välismaadega. Tööpuudust suurendab meil
asjaolu, et äärmiselt madalate tööpalkade ja
vastava finnituse puudumise tõttu nii töövai-
metud, kui ka akcaalised oma töövõudu on sun-
nitud turule tooma. Valituse poolt töötatö-
listele senini korraldatud hädaabitööd lasti
teha ilma mingituguse plaanita. Esitab konve-
rentsile vastuvõtmiseks vastava resolutsiooni.

Selle järele lõpetab konverents oma esi-
meje tööpäeva kell 10 õhtul.

Konverentsi teine päev, 18. aprillil 1927. a.

Konverentsi avab juhataja S. Piiskar kell
½ 10 homm., teatades, et tarvitline arv jaadi-
fuid koos on ja konverents oma tööd jatkata
võib.

M. Ostra-Dinas esitab oma eelmisel päeval
konverentsile etteantud referaadi tulemusena
resolutsioonid, mis redaktsiooni-komisjoni an-
takse ja järgmise referaadi kuulamisele ajutakse.

6. Töökaitse küsimus ja tööstuskohud — ref. M. Maikalo. Põneleja arvates on meie töökaitse seadused õige puudulikud ja rajatud äraiganud põhimõtetele, peamiselt end. Vene tööstuslike tööseaduste, mis kiiret ümbertöötamist vajab vastavalt töölisklassi elu nõuetele. Väene töökaitse seaduste alusel. Ehitab vastava resolutsiooni vastuvõtmiseks. Järgnevad elavad läbirääkimised. Arvustatakse etteantud referaati mitmel viisil, tuuakse veel ette uusi puudusi töökaitse seadustes ja täiendatakse uute ettepanekute ja parandustega.

7. Ülemaalse töölisühingute liidu loomise küsimus. Korraldava komitee esitaja S. Reinson selgitab konverentsile töölisühingute ühinemise tähtsust ja vajadust ja toonitab, et iga tööline peaks ka ametiühenduslane olema ja ametiühenduslike liikumisele kaasa lömbama, sest kus jõulised ja tugewad töölisorganisatsioonid, on ka töölisklassi edu.

Ülemaalse töölisühingute keskliidu ellukutsumise küsimus otsustatakse jaatavalt ühel häälel.

8. Keskliidu põhikirja läbiwaatamine ja vastuvõtmine. Põhikirja kawa esitab konverentsile korraldava komitee esitaja R. Tulp. Põhikirja eksemplar on käesolevale protokollile juure lisatud liha nr. 2 all.

Uue, registreerimisele saadetava liidu nimetuks otsustatakse võtta: „Estimaa Töölisühingute Keskkliit“. Põhikirjas eneses tehakse rida üffitajalisi parandusi.

Parandatud põhikiri võetakse konverentsi poolt vastu ja kinnitatakse ühel häälel. Ühtlasi wolitab konverents ajulist juhatusi põhikirja registreerimisel põhikirjale alla kirjutama, parandusi tegema ja muud tarvilikke samme astuma registreerimiseks.

9. Keskliidu ajutise juhatuse walimine. Juhatus kandidaatideks seatakse üles: 1) Meff. Tulp, 2) Sirro, 3) Womm, 4) Adamson, 5) Ostra-Dinas, 6) Gilmann, 7) Ode, 8) Wuks, 9) Drgulas, 10) R. Tulp, 11) Piiskar, 12) Kette, 13) Reinson, 14) Järw, 15) Siugard, 16) Prink, 17) Rangro, 18) Mühhausen, 19) Wesley.

Ajutine juhatus otsustatakse walida 11-liikmeline.

Salajasel hääletamisel sedelitega said hääli ja waliti juhatuseliikmeteks:

1) S. Piiskar	— 38	häälega
2) M. Womm	— 35	"
3) M. Adamson	— 34	"
4) B. Gilmann	— 32	"
5) A. Ostra-Dinas	— 31	"
6) M. Sirro	— 31	"
7) M. Tulp	— 29	"
8) R. Tulp	— 27	"
9) S. Reinson	— 26	"
10) Joh. Ode	— 25	"
11) S. Drgulas	— 25	"

Järgmised kandidaadid, kes vähem hääli saanud, jäetakse juhatuse kandidaatideks: 1) Kette — 24 h.; 2) M. Wesley — 24 h.; 3) Wuks — 19 h.; 4) B. Järw — 19 h.; 5) Siugard — 19 h.; 6) Prink — 19 ja 7) Mühhausen — 17 h. Peale selle jai Rangur veel 8 hääli.

Juhatus walimiste tagajärgede teadaandmise järele wõtab saadik Grimpel sõna ja teatab, et kuna ajutise juhatuse moodustamisel oja elujõulisi kutseühituse efitusetat jäetud, siis nemad võimalikuks ei pea enam konverentsile jääda ja lahkuwad, ning omale ise keskkonduse ajutawad, mille järele oja saadikuid, Grimpeliga eesotsjas, kawatjedes konverentsilt lahkuwad.

10. Baltimaade ühtluskomitee loomise küsimus — refer. M. Udermann. Peatub Balti liidu, tema tekkimise, olukorra ja wäljawaadete juures. Balti liit oleks ainult wähetuliks üldise liitumise kiikumisenä. Ehitab resolutsiooni: „Konverents, rahmuswahelisesse keskkororganisatsioonidesse — internatsionaalidesse astumise küsimust arutades, otsustab mõlemate internatsionaalide ees soowiawalduwega efineda, et nad ühineksid.“

Kuna konverentsi poolt wastuwõetud otsuse põhjal Balti ühtluskomitee loomine esialgul võimalik ei ole, siis ei pea konverents resolutsiooni wastuwõtmist võimalikuks.

Redaktsioonikomisjoni poolt esitatakse resolutsioonid:

I. S. Johanson referaadi „Töölise palgaküsimus“ kohta:

Præguste madalade palkade eitatateks tagajärjedeks on: elawa tööjõu häwinemine; üldine waimline wäsimus ja närwinõrkus, aga ka waimline tuimus ja erksuse kadumine töös

ja elus; rahva üldise waimlise ja ihulise terwise langus, mida ei saa tõsta ega parandada „tõuterwendajate“ nürivate abinõudega; perekonna kidunemine; panperism (kerjuslik olef) iihes hoolerande, haiguse ja matuse ebaniljate kulude tõusuga; rahwa ostujõu langemine.

Sellepärast on hädatarwilik tööpalkade kiire ja mõjuw parandamine, milles tarwilik:

- 1) Rõugu jõuga töölilste jõudude koondamisele asuda;
- 2) piilida töölilste ametiühifuste kaudu sõlmida kollektiivlepinguid;
- 3) nõuda kõigi töölilste ja teenijate paljfade alammäära maksmapanekut seadusandliljel teel;
- 4) nõuda eriti järgmiste töökaitse seaduste maksmapanekut: a) tükitöö feeldu, b) 8-tunnilise tööpäewa seaduse maksmapanekut, c) ületunnitõõde kaotamist, wälja arwatud tehnilise paratamatuse kordadel, d) alkoholilste jookide miiligi seaduses tuleb kindlaks määrata ka miiligihojjate teenijate, samuti alaealilste töötinimused;
- 5) töölilste kindlustus toetada, eriti: a) wanaduse, b) töõwõimetuse, c) töõta olefu puhul;
- 6) nõuda, et põllumajanduse arendamise kõrwal wäärilist tähelepamu pöõrataks ka töõstufele, kima põllumajandus ei suuda kõõfe maba töõjõudu mahutada, mispärafft töõjõu juurewool maalt linna ka tulewifus edasi kestab;
- 7) töõpuudus, nii linnas, kui maal, iihes hädaabitõõdega suruwad palgad järjeft allapoole. Selle wastu tuleb wõidelda normaalfetel tingimustel töõ rohkendamifega;
- 8) nõuda, et kõõbuliku maa juureharimist edendada, mis tõõstab maawilja saafi, iihthlasi awab ka uusi elamiswõimalusi;
- 9) kutsetõõ oskust, mis häwineb töõpuuduse, raskete töõtingimuste ja madalate paljfade tagajärjel, ei saa tõõsta uue fellide ja õpilaste seadusega, mille eelnõu kaubandus-tõõstuskojas wälja töõtatud; eelnõu järgi finnitatakse töõlisnoorjugu ettemõtete kiilge, kus neid hulft aastaid kajutatakse palgata ja õigusteta töõlis-

tena; üldifelt peaks aga feelatud olema neis töõkõõdades õpilaste pidamine, mis madalal järjel;

- 10) elufalliduse wähhendamifeks tuleb kõõgu jõuga tegutseda, et kaswaks töõlilse ostujõõd;
- 11) efiimeje järgu toiduwainete ja tarbeasjade tolli ei tohi tõõsta, waid neid tuleb kaotada;
- 12) protesteerida selle wastu, et wangimajade odawat ja hinnata töõjõõudu kajutatakse töõpalkade allafurumifeks.

Resolutfioon wõõtatakse konwõrentsi poolt iihel häälel wastu.

II. M. Dõõtra-Dinase referaadi: „Tõõpuudus Gõõstis ja wälismaail“ kohta:

Kuna töõpuuduse põhjusifeks Gõõstis on: 1) töõstuse töõkõõralduse ja tehniline madal jeifuford, mis töõstuse arenemife wõõmatuks teeb; 2) äärmifelt madalad töõlilste palgad, mis sunnivad kõõfi töõlisepere liikmeid, nii naist, kui ka wanu ja wäõtid töõd õõfina ja töõturgu iile koormama, mis aga teifelt poolt paljafid alla surudes töõlisflassi ostujõõudu weel enam halwab; 3) inwalfiduse ja wanaduse wastu finnitamise pindumine, mille tõõtu töõwõimetud wiimafeni on sunnitud oma töõjõõudu kurule tooma, — ei ole walitfufe wõõnu poolt töõpuuduse wastu wõõtlemitfeks pea midagi tehtud. Suuft selle wastu; walitfufe wastuseismitfjel ei antud kõõfku riigifõõgus palga alammäära seadusele ning liikati tagasi 8-tunnilise tööpäewa seadus; ei ole algatatud seadusi wanaduse, inwalfiduse ja töõpuuduse wastu, samuti on seni hädaabitõõd plaanita ja ilma mingifõõgufe ettemalmistusteta kõõraldatud.

Kõõife jeda arwesse wõõttes õõjustab konwõrents, — et töõpuuduse wastu wõõtlemitfeks tuleb: 1) pidada kindlat, järjelätmatut palgawõõtlust; 2) nõuda 8-tunnilise tööpäewa seaduse maksmapanemist; 3) nõuda wanaduse ja inwalfiduse wastu finnituse seaduse maksmapanekut; 4) töõlilste finnitamise maksmapanekut töõpuuduse wastu; 5) hädaabitõõd kõõraldada kindla kawa järele ja palgad määrata wastawalt elatiskammäärale; järjekõõralist töõd ei tohi hädaabitõõõna teha.

Resolutfioon wõõtatakse konwõrentsi poolt iihel häälel wastu.

11) Konverentzil algatatud küsimused:

a) Mandaatkomisjon teatab, et konverentzi kuuludeks väljaminekuid olnud kokku 13.895 marka, fisjetulekuid — 16.400 marka (mandaatmaksudest ära makstud 13.800 marka, maksmata 2.600 marka), loodetaw illejääb 2.505 marka. Ihtlasi tuletab saadikutele meele, et need kellel mandaatmaksud veel diendamata, jeda kohe ära diendaksid.

b) Peetakse tarvilikuks, et uus iileriiklike töölisühingute keskkõdu juhatus asuks eeltöödele ja töölise ettemalmistamisele, et luua

seadusandlihel teel iileriiklist töölise esitust, mis oleks seaduslik kõigile töölisele.

c) Ü. C. Merimeeste Liidu esitaja N. Lütus awaldab soowi, et wanaduse ja haiguse finnituse seadus tuleks ka merimeeste kohta maksmata panna Gestis ja võimalikult kiire korras.

Juhataja J. Piiskar lõpetab konverentzi kell 5.20 min. p. l. lõpuõnaga, toonitades kongressil tehtud asjalikku tööd, waatamata mõnejuguste lahkelide peale ja loodab tehtud tööle häid tagajärgi.

Ametiühenduslik liikumine meil ja välismail.

(Ametiühenduste konverentzil peetud E. Zonase kõne kokkuvõtte.)

Meie eeslik minewik.

Meie ametiühenduslik liikumine on küllalt nii wana, et tohitiw näha teda tugewana. Umbes 20 aastat on möödunud ajast, kui asutati esimesed ühijused. Kuid ometi seisame nagu algajad wäikeste ametiühenduslikkude pungade juures, otstides abinõusid kuidas jõudustada selle liikumise arengut.

Kui nii kurb on meie tõelikkus, siis peame ometi asetama liikumise: milles seisab wiga, et meie ei jõua edasi. waid imelikkude asutajatena tunneme juba katsummend aastat ühel kohal? Wõi ei ole meil üldse pinda ametiühendusliku liikumise arenemiseks?

Sah wiga peab tõesti kusagil peituma ning kui meie tahame edasi jõuda, siis peame selle wiga illes otstima, tema kordumiseft edaspidi hoiduma.

Wea leiame kohe, kui wõrdleme oma liikumist teiste maade elujõuliste ametiühenduste arenemiskäiguga.

Meie ametiühenduste juured ulatawad tagasi wene tsaririikliku ajajärku. Siis ei olnud rahwal, eriti tööliskonnal, pea mingisuguseid poliitilisi wabadusi ja õigusi. Rewolutsioonilise liikumise arenemiseega, eriti 1905. aasta wõpustuste tagajärjel pidi isewalitus pihut ohje lõdvwemale lastma. Sellest ajast umbes pärit ongi meie esimesed awalikud (legaalsed) ametiühijused. Kuid 1906. ja järgewate aastate reaktsioon häwitas palju sellest, mis rewolutsiooni puhang tõi, töölise organisceerumine oma poliitilistes parteidesse jäi samuti keelatuks nagu enne 1905. aastat ja sellepärast näe-

mei, et wene kollefordsetes oludes olid ametiühijused sunnitud täitma mitte üksi töölisklassi majanduslikkude huwide kaitsmise illesandeid, nagu jeda tegid ja teewad teiste maade ametiühijused, waid nad pidid täitma ka awaliku proletaarlike partei illesandeid. Teist teed oma poliitiliste huwide kaitsjeks töölistel neis oludes ei olnud.

Sellest oli tingitud ka wene ametiühenduste erilaadiline arenemiskäit. Kui aktiivsed poliitilised löögirühmad, pidid nad alati arwestama wastase, s. o. riikliku wõimu wastulöögi wõimalusega. Nad ei saanud kaswada ialgi suureks, massiliseks, ei saanud koguda suuri wõitlustkapitale, nagu jeda tegid wälismaised ametiühijused, ei saanud tagajärerikkalt wõidelda oma liigete majanduslikkude huwide eest, sest ihtlasi majanduslik ja poliitilist wõitlust pidades, juleti nad sageli riiguwõimu poolt ja kogutud wõitlusjunnad oleks läinud, ja kus mõningaid summe oligi, läkfid tegelikult kaotji. See ajajärk oli mõistetaw, paratamata tarwilik ja selle hukkamõistmises pole mingit põhjust.

Kuid nüüpe, kui rewolutsioon oli kindlustanud rahwale poliitilised õigused ja wabadused, kui tööliskonnal awanes wõimalus koondada omi ridu ka poliitiliste organisatsioonide ümber ja nende kaudu teostada poliitilisi sihte, siis kadus igasugune mõte poliitilise tegevuse jatkamiseks ametiühenduste kaudu. Ametiühijused pidid heitma enesest wandejeltst iseloomu ning asuna proletariaadi majanduslikkude huwide kaitsmise. See aga ei sündinud. Wene ametiühijused jäid mingiks pimesoolikataoliseks

atavistlikuks nähtuseks wene proletariaadi poliitiliste organisatsioonide juure.

Meie ametiühjuslik liikumine oli kaswanud wene ametiühjusliku liikumise traditsioonidel ning need kandusid paraku ka iseiseiswuse algupaewil meile üle. Ja kuigi põhiseadus kindlustab rahwale kõik poliitilised õigused, võimaldab luua ka töölistel omi poliitilisi organisatsioone, asusid ometi meie ametiühjused enam poliitilisele tegevusele, kui majanduslikule. Seda kasutasid muidugi kommunistid, ning tagajärg on see, et ristuna poliitilise wõitluse, pidid ametiühjused kannatama ka kommunistide poliitiliste pattude eest.

On ekslik wäide, nagu ei võimaldataks meil ametiühjustel tegutseda siis, kui nad asuwad wõitluse tööliste huwide eest. Selle paremaks tõendusüks on kas wõi seesama trükitöölise ametiühjus, kelle ruumides meie täna peame oma konverentsi. Ta on oma kutse alal töötawatele paremad töö- ja palgatingimused kätte wõidelnud kui ükski teine juletud ametiühjus, kuid teda pole ükski puhang tabanud, sest ta on loobunud wandeseltslikust tööst ja wõtnud omaks Lääne-Euroopa ametiühjuslikud wõitluswõtted.

Nõnda wõime öelda: meie ametiühjusliku liikumise juuremaks efektuseks tuleb pidada wana wene isewalitusliku ajajärgu wõitluswõtete tarwitamist ajal, millal need on iganeud ja mis muutunud kahjulikuks, sest nad võimaldawad wastaspoolel üliligeresti nõrgendada ja hoopis häwitada fogu liikumist. Tunnistades seda, peame täie teadlikkusega pöörama selja minevikule ja ajuma uuele teele.

Muidugi mõista oleneb ametiühjusliku liikumise edu ka juurel määral tööstuse arenemisest. Meie tööstus on lagunenud, põeme raskest kriisi. See jätab paratamata ka oma jäljed ametiühjuslikule liikumisele. Ometi ei tähenda see aga, nagu oleks meil kriisi tõttu ametiühjuslik organiseerimistöö täiesti wõimatu. Ei, ta on raske, on wiisalt arenew, kuid mitte wõimatu.

Mis sihis peame omi ametiühjusi korraldama?

See on küsimus, mille otsustamisest oleneb kõik. Oskame ja tahame walida õige tee, siis ei saa olla kahtlust, et ka meie ametiühjuste edu on kindel. Õige tee leidmiseks peame õppima tundma ametiühjuste tegevuse arenemist kõikides maades ja ärakasutama seal omandatud kogemusi.

Täna tuleks ainult üldjoontes tähendada, et fogu ilma ametiühjuslikus liikumises wõime tähele panna nelja peatoolu. Need oleksid nimelt: 1) Anglo-saafi rahwaste trade-unionism; 2) romaani rahwaste — sündikalism; 3) germaani rahwaste — waba-ametiühjuslik liikumine ja 4) wene-laawi — kommunistid.

Inglise trade-unionism, mis kõige wanem, kujutab enesest ka kõige wõimsamat osa ametiühjuslikus liikumises. Siin on organisatsioonid, sõna otsesemas mõttes, massilised. Sajad tuhanded ja miljonid on liitunud ja loonud keerulise, hästi distsiplineeritud, aineliselt wõimsa aparadi, mille abil peetakse uskumata juuri, ägedaid, kauakestwaid streigiwõitlusi tööliste palga ja töötingimuste parandamiseks — ja saawatatakse ka wõitustid. Aga inglise ametiühjustele on iseloomulik just nende ettewaatlikkus. Enne wõitluse algust kaalutakse kõik wõidu võimalused põhjalikult läbi, peetakse ettewõtjatega pikki läbirääkimisi, organiseeritakse lepituskojad ja wahekohtud, püüdes igal tingimisel saawatada kokkuleppeid, ning kui see kõik ei anna tagajärgi ja leitakse olud wõitluse algamiseks olevat soodjad, siis alles jäetakse töö seisma. Organiseerimisel on see liikumine täiesti omapärane, pööraselt kirju ja lähed põhjalikult lahku kontinendil asuwatest ühjustest. Wärgime eriti siiski ühe iseloomulikuma joone: ametiühjused wõiwad olla siin ka töölispartei liikmeks, ametiühjused wõiwad anda oma kasjadest toetust parteile, kuid ainult erifondist, kuhu makswad ametiühjuse liikmed wabatahtlikult maksumid. Wõib olla aga ka ametiühjuse liige, ilma et tarwitaks kuuluda töölisparteisse.

Criti seowad liikmeid ametiühjuste külge rikkalikud kasjad, kus antakse toetust haiguse, jurma, wigastuse, reisi, tööpuuduse jne. puhul.

Wastandiks suurtele, piiswatele, kainele kaaluwatele, äärmiselt reaalselt mõlewatele trade-unionidele on prantsuse sündikaadid. Nad ei tunnista riiki ega poliitilis-parlamentlikku wõitlust. Nad ei eita töölisklassi olukorra parandamise tarwilikkust praegu, kuid see on neile kõrwaline asi, nende peategevus on juhitud hullkade revolutsioonilise waimu kaswatamiseks, et korraga häwitada kapitalistlikku korda. Sellepärast ei fogu nad juuri toetus- ega streigitasjaid, waid püüawad õhutada stiiühilisi streike, mis peawad olema massidele revolutsiooniliseks wõimlemisharjutusteks. Nende

poolt püstitati otsekohele aktsiooni mõte, mis seisab selles, et tarvitajel töölistel korraga näiteks päevas mitte enam kui 8 tundi töötada ja 8-tunnilise tööpäeva nõudmine ongi teostatud. Sgajuguste uueiduste ja parlamendi teel läbi viidavate paranduste peale vaatavad sündikalistid umbusklikult, sest need lämmatawat, nende arvates, revolutsioonilist waimu.

Nagu näete, väga revolutsiooniline liikumine, kuid tegelikus elus, kahjuks, sama wiljatu, kui teoorias radikaalne. Naks korda on sündikalistid katunud tegelikus elus õnne oma otsekohele aktsiooniga, kuid on igakord haledasti läbi kukunud. Wiimastel aastatel on tiiski ka see wõol hakanud kalduma enam reaalsele pinnale, kõstes liikmemaksusid, luues püsivamaid organisatsioone ja püüdes senise revolutsioonilise õletule asemel kaswatada ühijuste wõitluswõimet.

Tugewamaks ja jõurikkamaks inglise ametiühisusliku liikumise kõrwal ojutuwad saksa ametiühijused, mis on tekinud teatavas mõttes inglise trade-unionide eeskujul. Ometi erinevad nad wiimastest organisatsioonilise tüübi poolest. Saksa ametiühisuslik liikumine on ühtlasem, tugewasti tsentraliseeritud ning ripumatu poliitilisest parteist, kuigi sotsiaaldemokraatia ideoloogiline mõju temasse on juur ja ametiühijused tähtsamatel poliitilistel aktsioonidel (tuletame meele Skoppi mässu) lööwad käsitäes sotsialistliku parteiga. Muidu on siingi organisatsioonid muutunud massilisteks.

Seades enese lõppsihiks sotsialistliku ühistonna saawutamise, ei lase saksa ametiühijused minutiski filmast wõitlust töölisklassi tänapäewa huwide eest. Nad on omandanud erilise lugupidamise rahwuswahelise proletariaadi keskel oma oskusega sündida peale ettevõtjatele sellase kollektiivlepingute wõrgu, millest teiste maade töölised ainult wõiwad alles unistada. Kuid mis erilise kaalu annab saksa ametiühijustele, on see, et neil on korda käinud üheskoos sotsiaaldemokraatiaga panna maksma seadusandlisel teel niisugused töökaitse ja kinnituse seadused, mis on praegu eeskujuks kogu ilmale. Neid saawutusüsi hindawad ka töölised hulgald ning isegi sellane kriis, mis wapustas inflatsioonid aeg kogu saksa tööstust, häwitas juure osa ametiühijuste hiigla warandustest, ei suutnud lõhkuda ühijusi endid. Wäheste pödemise järgi olid nad warsti sama tugewad kui enegi. Sellest wõime järeldada, kui elujõulised ja wastupanewad on ametiühijused siin.

Wiimane wõol — kommunistlik, on käsitletawatest kõige noorem. Ta sündis ühes wene kommunistliku partei wõimule pääsemisega ning temast ei saa kõnelda kui iseseiswast ametiühisuslikust wõolust, waid ta kujutab enesest kommunistliku partei eriorganisatsioonilist wormi. Kommunistlike ametiühijusi wõime leida peale Wenemaa weel mõne slaawi kõugu rahwa juures, kuna teistes Lääne-Euroopa ja muu maailma riikides tulewad nad ette ainult fillukestena, ilma mingit reaalselt jõudu moodustamata. Kommunistlikud ametiühijused on ideoloogiliselt õige lähedased sündikalismile: samuti jutlustawad nad revolutsiooni ja teewad wähe tegemist tööliskonna igapäiwete hädade parandamisega, nagu sündikalistidki. Kuid nad tunnustawad riiki, kuigi proletarilist, mille eest kõjsündikalistid on neid põlglikult nimetanud wõrdseteks sotsialistidele. Oma tegewuse tagajärgede poolest on aga need mõlemad wõolud suutnud anda töölisklassile õige wähe, wõi dieki mitte midagi. Nende kannul käib tüdimus ja lagunemine.

Nii kommunismi kui sündikalismi kohta wõiks tarvitada Gustaw Gasteini piltlike sõnu, mis lausutud küll üksi sündikalismile. Ta ütleb: „Teoreetiline sündikalism (ja ka kommunism) on minekuse filosoofia, praktiline sündikalism on aga ametiühisusliku liikumise lastehaigus.“

Widades kas wõi üldjoontes filmas neid nelja tähtsamat wõolu, pole raske aru saada, et meie ametiühisuslik liikumine, mis kõwasti oli kommunismi mõju all, ei saanudki anda teistfuguseid tagajärgi, kui see igalpool on annud. Siit tuleb teha järeldus: peame hoiduma „minekuse filosoofiast“, peame leidma seerumi ametiühisusliku liikumise „lastehaiguse“ wastu. Selleks seerumiks on nii saksa wabade ametiühijuste kui ka inglise trade-unionide töö tulemused. Loomulikult ei saa meie neid kopeerida, jels on meie maa ja kõõstustingimused hoopis teistfugused, kuid need põhimõtted ja wõitluswiisid, mis leidnud seal wiljakat ja töölisele õnnistuskriiskast käsitlemist, peame meiegi omaks wõtma ning oma olude kohaselt tarvitama. Olen kindel, siis ei jää meie enam kannumata endiselt ühele kohale, nagu see seni sündinud.

Amsterdami ja Moskwa Internatsionaalid.

Jõudes praegu tähendatud seisukohale, peame aga weel waatama üht küsimust, mille puundutamata jätmisega oleks meie ülewaade

lõpetamata. See on nimelt kõikide maade ametiühijuste liitumine rahvusvaheliseks organisatsiooniks. Neid tegutses meil praegu kaks — Rahvusvaheline Ametiühijuste Liit (Amsterdami Internatsionaal) ja Vanaste Ametiühijuste (Moskva) Internatsionaal.

Mida need internatsionaalid enesest kujutavad ja mispärast on neid kaks?

Tegelik elu näitas ametiühijuste tekkimisel, et ükssikult asutatud ja eraldi tegutsenud ühijused ei jõua kuigi palju korra saata. Kapitalistid, kelle vastu ametiühijused juhtisid oma löögid, hakkasid üksteiselt abi ja toetust otsima streikide mahasurumiseks. Ka ükssik ametiühijuste aineiline jõud oli liig väike, et pidada vastu kauemini kestvas võitluses. Elukogemused juhatasid ametiühijusi otsima vastastikkü abi ja toetust. Siit järgnes ka praktiline samm: juhustikkude toetuste asemel kindel ja jäädav liit kogu maa ametiühijuste vahel.

Alga kapitalistliku valmistusviisi arenemisega põimuvad peagi kõik riigid tihedate sidemetega ühese majanduslikuks tervikuks. Et jaamutada võitluses tagajärki, pidid ametiühijused hästi tundma mitte üksi oma maa turu- ja töötingimusi, vaid ka kõikide teiste tähtsamate maade omi. Pealegi omandasid võitlused ikka juurema ja ügedama kaju, mille tagajärjel ei jatkunud enam oma maa ametiühijusliku liidu toetusest, vaid oli vaja otsida abi väljastpoolt, teiste maade ametiühijustelt. Siinjuures feris aga üles ka streigimurdjate jissevedu naabermaadest, mis ühwardas kaotada streigi, kui mõjuvama tööliste võitlusabindu tähtsuse. Kõik see sundis otsima teid vastastikkü lähinemiseks. Nüba läinud sajangu lõpupoole tehti mitmel korral katseid ametiühijusliku töö korraldamiseks rahvusvahelises ulatuses. Need äpardusid esialgu. Kuid aastast aastasse korduvad vastastikkü üllaskäigud tajandasid peagi tee ning 21. augustil 1901. aastal Koppenhaagenis ärapeetud konverentsil pandigi alus Ametiühijuste Internatsionaalile, nimetades seda esialgu Internatsionaalseks sekretariaadiks. Alles kaheksandal kongressil 1913. a. Zürichis nimetati sekretariaat ümber Internatsionaalseks Ametiühijuste Liiduks (Internationaler Gewerkschaftsbund).

Internatsionaali peaulesandeks oli võitluse puhul vastastikkü abi anda, pidada sidemeid kõikide ametiühijuste liitude vahel, anda informatsiooni töö- ja turutingimuste kohta, hoida ära streigimurdjate saatmist ühest riigist teise,

töötada välja ja esitada ühtlasi nõudmisi, et kergem oleks neid läbi suruda, toetada ja anda abi töödotsivaile väljarändajatele, korraldada töölistikumise ja selle jaamutuste statistikat rahvusvahelises ulatuses jne.

Internatsionaali juure ajutati ka rahvusvahelised kutse-sekretariaadid, kes eriti käsitavad põhjalikumalt ükssikutesse kuttetesse puutuvaid küsimusi ja juhivad kuttelist organisecrimistööd.

Seal tuli aga ilmasõda filmapilgul, mil oli parajasti ümberkorraldamisel Internatsionaali põhikiri, ning paiskas kõik segamini. Sidemete katkemisega ükssikute maade vahel, ei jaanud Ametiühijuslik Internatsionaal enam kui temwik tegutseda. Seda asjaolu kasutasid imperalistid, ning laotades laiali, nagu niid on selgunud, waleteateid omamaa tööliste keskel „maenuksitu“ maa töölisorganisatsioonide sõjafatest jaamudest naabri vastu, kutsusid siingi efile waenu eifete sõprade vastu, ning nõnda arenes osawasti juhitud intriigide tagajärjel aruajamatu ning põhjendamatu waenu sõdwate riikide töölistondade vahel, mis kiskus maani maha hooli ja waewaga loodud Ametiühijusliku Internatsionaali. Et siin tõesti osaw imperialistlik tihutustöö juurt oja mängis, tõendab seegi, et põlised ja ügedad sõjawastased — prantsuse sündikalistid ei suutnud enam aru saada, mis saksa töölistest kõneldi Prantsusmaal tött ehk mida waleutati, igatahes ka kõige pöbrasteni wale serweeriti jeejuga seisonsti all, et üegi sündikalistid kuulutasid end sõja suhtes erapooletuks, tehes oma walitluslega kodu rahu. — Igatahes sõjadutajad olid oma sihi jaamutanud, Internatsionaal oli lõhutud, rahvusvaheline töölistikumine killustatud.

Rahkemata oli sündi ka Internatsionaal üe, kes ei olnud digel ajal küllalt selgelt wõtnud seijulobti juurtes põhimõttelistes küsimustes. See jai talle ka hukatusjeks.

Kui sõja lõpu järele tööliste organisatsioonid end leidsid nii siferiitlikelt kui rahvusvahelise ajajärf. See ei läinud aga kaugeltki mitte nii kergesti, eriti rahvusvahelises juunas. Weel kostid nagu sõja järellainetena üksteisele etteheited ning kulus hull aega, kui Internatsionaal wõis uuendatud, reformeeritud kujul jälle tööle asuda.

Wahepealset segast ajajärku kasutasid kommunistid. Nad kuulutasid end rahu eest wõit-

lejais töölisklassi wabostajais ja ruttasid oma õpetust kandma ka välismaile. Esialgu kuulutati igal pool. Aktiivsem osa tööliskonnast avaldas neile isegi poolehoidu. Ja kuna Ametiühisuste Internatsionaal alles waremtes oli ning juuremate riikide ametiühisused ikka alles üksteist süüdistasid, liitusid mitme maa ametiühisused Moskwas ajutatus Ametiühisuste Rahwuswahelise Nõukoguga, lootes jellest wõrsumat tõsi ametiühisuste Internatsionaali. See andis kommunistidele hoogu, ning nad hakkasid palawituliselt ettemalmistama rahwuswahelist kongressi. See astuski kokku 11 kuni pärast Ametiühisuste Nõukogu ajutamist Moskwas 3. juulil 1921. a. Nagu aruannetest näha, wõtsid sellest kongressist osa 42 maa esitajad, kuid ametiühisuste enamusi esitasid ainult Wene, Bulgaaria, Rõuma-Slaawi ja mõne wäheema maa delegatsioonid. Nõukudest teistest olid tulnud ainult ühiskute rühmituste ja wähenuste esitajad. Kongress töötas ligidale kuu aega. Kuigi töö lõputulemusena ajutati Punaste Ametiühisuste Internatsionaal, olid siiski seal kommunistide poolt läbisurutud seisukohad sarnased, mis peletasid juba algusest peale euroopalikelt mõttema harjunud ametiühisustasest tagasi.

Nõige pealt ajutati Moskwa Internatsionaal puht eitawa sihiga. Mitte tööliste olutorra parandamise otsustarbel ei katnutud koondada rahwuswahelises ulatuses ametiühisusi, waid jelleks, et lõhkuda ja lõpulikult ära häwitada juba uuesti jälle ellukutsutud Rahwuswahelist ametiühisuste liitu (Amsterdami Internatsionaali). Nõnda lausub Moskwa Internatsionaali põhikirja II osa punkt 4-s: „Liita maailma ametiühisustliku liikumise revolutsioonilised elemendid ja alata ojustawat wõiklust rahwasteliidu juures asuwa tööbüroo ja Amsterdami asuwa Rahwuswahelise Ametiühisuste Liidu wastu.“

III osas öeldakse, et Moskwa Internatsionaali liikmeks wõib olla muuseas ainult see organisatsioon, „kes on katkestanud sidemed Amsterdami Internatsionaaliga.“

Pilt on selge — ametiühisused, kes tahawad kuuluda Moskwa alla, peawad tegema kõik, mis wõimalik, et häwitada seniseid organisatioone, ja peksata eemale neid tegelasi, kes organisatsioonidest wõrjunud ja oma oskuse ning ühifusele kasuliku töö pärast seatud ühifuste eneste poolt ajama ühifuste asju. — Aga ega kommunistid jeda lõhkumistööks pea.

Kuid nad lähewad weel laugemale. Ametiühisusi, kes ei taha kuulda nende käsustid, ei tule mitte ainult ühiskute liigete reakt wäljalöömisega nõrgendada, waid teesides, mis Kommunistliku Internatsionaali II kongressi puhuts walmistatud, ütleb K. Madef järgmist: „Seades sihi ja ametiühisustkude organisatsioonide sihu kõrgemale kui nende organisatsioonilise normi, kommunistid ei tohi ametiühisustkude liikumises peatama jääda isegi ametiühisustkude organisatsioonide lõhestamise ees, kui sellest lõhestamisest arauitlemine tähendaks ka arauitlemist oma revolutsioonilistest tegewusest.“

Wismoodi kujutab Moskwa Internatsionaal ette jeda „revolutsioonilist tegewust“, millele kallutab ametiühisusi, selgub tegewusprogrammi punkt 50-st. Seal joowitatakse: „Ühisk kõijemaks wõitluswiisiks on tööliste poolt wabrikute ja tehaste oma kätte haaramine wastu ettewõtjate tahtmist ja neis töö jatkamine.“ — See on jündikalistide tuntud „otjekohene aktsioon“, millega nad paar korda on lõpulikult läbi kõrbenud. Kuid kommunistide lapstid nõuanne on jeesama ja ta leidis ometi teostajaid. Staalia töölised wassutasid selle retsepti järele wabrikud ja tagajärjeks oli — Wusjoliini oma fashismiga.

Kommunistid teawad, et niijuguseid rumalaid käsustid ei taaks ilalgi täitma arenenud ja masjilistelt organiseeritud ametiühisused. Sellepärast on neil tarwis neid organisatioone lõhkuda, ja riisimetest koguda omad ühifused, kes wastuwaidlematast kõik täidawad. Nad ei jalgagi, et nende sihiks on ametiühisuste paenutamise kommunistliku partei ülewõtmu alla. Madef ütleb enne mainitud teesides sõnasonalt: „Kommunistid peawad püüdma luua wõimalikult käielikuma ühikluse ametiühisuste ja kommunistliku partei wahel, paenutades ametiühisused kommunistliku partei faktilise juhtimise alla“ ning edasi II osas punkt 6-s: „Kommunistid peawad paenutama (подчинить) ametiühisused kommunistliku partei alla.“

Kuidas jeda teha, õpetab Lenin: „Ametiühisustku liikumise juhtivate isikute walimine peab jündima loomulikult partei juhtwõrude järgi ja kontrolli all.“ Ja weel: „Kommunistlik partei juhib omia keis- ja kohalikkude organisatsioonide kaudu ilutingimata kõigi ametiühisuste tööd.“

Nõnda siis kõik ametiühisused, kes tahawad liituda Moskwa Internatsionaaliga, peawad

jätma jumalaga oma sisetise vabadusega, nad peavad paendumata kommunistliku partei kontrolli, või õigemini diktatuuri alla, peavad täitma vastuvaidlematult ka kõige mõttetumaid ja töölistonnale kahjulikumaid käskusi, nagu Itaalias vabrikute haaramine ja meil 1. detsembri korraldamine jne.

Kuuldes kõike seda ja nähes kuidas kommunistid ise Benemaal teostavad töölistklassi „vabastamist“, pöörasid selja pea kõik need organisatsioonid, kes alguses Moskvas lootsid leida uue Internatsionaali. Viig lämmatav ja orjastav oli see õhkkond, mis taheti peale suruda sellele organisatsioonile kaudu.

Segi prantsuse sündikalistid, kes oma ilma-vaate ja võitlusvõtete poolest õige lähedal seisavad kommunistidele, ei sõandanud liituda Moskva Internatsionaaliga. Kongressil, kus see küsimus arutusele tuli, võeti vastu Souhaug ettepanekul otsus jääda Amsterdamis Internatsionaali.

Umber samal ajal, kui Moskvas loodi mandejahtse Amsterdamis Internatsionaali murdmiseks, sündis viimane elujõuliseks ja isegi uuesti. Viimad aga võeti uuendatud Internatsionaalis algusest peale arutusele põhimõttelised küsimused. Moskva Internatsionaali orjavaimu vastandina seadis Amsterdamis Internatsionaal illes organisatsioonide täielise autonoomia. Nõnda kõneleb vastava resolutsioon: „Kongressi kindlustab liitunud maa organisatsioonidele täie autonoomia ja liikumisvabaduse, aga nõuab neilt, et nad teeldusid väljaspool Internatsionaali seisvate organisatsioonide lahkpüüetete toetust andmast.“

Kongressi rõhutab, et Internatsionaalne Ametiühjuse Liit ja tema alla kuuluvad maade kesorganisatsioonid juhivad oma tegevuse kapitalistliku kurnamisüsteemi kõrvaldamiseks ja ühiskonna ümberkorraldamiseks. See sündigu viisil ja abinõudega, mis vastavad iga maa elu harjumustele, arengule ja maa tegelikule olukorrale.

Neist seisukohtadest välja minnes tuleb kongressi meelde seda tõsiasja, et Ametiühjuslik Internatsionaal on nende valitjaste vastu, kes militaristlike abinõudega takistavad vabadusvõitluse teel sammuvaid rahvaid.“

Militarismi ja reaktsiooni vastu võitlemise küsimuses ajub Amsterdamis Ametiühjuse Internatsionaal järgmisel seisukohtal: „Internatsionaalne ametiühjuse kongress teletab, et

Ametiühjusline liikumine omade harilikkude aktsioonide kõrval, mis sihitud töötingimuste parandamise poole, — natsionaalselt ja internatsionaalselt peab võitlust kapitalismi ja imperialismi vastu ja et see võitlus on kõige pealt juhitud militarismi vastu igasugusel kujul. — Internatsionaali kongress teatab, et reaktsiooni võitmiseks ja edaspidise edu saavutamiseks on tugewamaks ja mõjuvõimsamaks sõjariistaks massiline streik ning rahvusvaheline boikott.“

Siis olgu toodud veel Internatsionaali seisukoht sotsialiseerimise küsimuses. Vastavas resolutsioonis rõhutatakse: „Kongress nõuab üldise huvides maa, maapõue varanduste ja valmistusabinõude sotsialiseerimist. Ta leiab tarvilikuks, et viibimata ajutaks sotsialiseerimise maapõue varandusi (süsi, rauamuld, soolad jne.) ja kõiki transportabinõusid, kui ka neid valmistusharusid, mille sotsialiseerimist vastava maa proletariaat peab tarvilikuks ja läbiwiidavaks. Teostades seda ümberkorraldamist, peab hoolitsema, et kontroll ei jääks selle tööstuse järele ainuüksi kapitalistliku riigi kätte, vaid et see teostataks ametiühjuslike organisatsioonide ja nende poolt valitud esitajate kaudu.“

Kõrmutades neid mõlemaid Internatsionaale, võime lihidalt nende seisukohti kokku võtta järgmiselt:

Rahvusvaheline Ametiühjuse Liit (Amsterdamis Internatsionaal) koondab enese ümber kõik ametiühjused, kes seisavad klassivõitluse alusel, kuid kindlustab neile täieliku sisetise autonoomia, et iga maa liikumine saaks areneda, kasvada ja tugewneda takistamatalt. Ametiühjuse Liit, korraldades tööliste olukorra parandamist praegustes oludes, ei unusta ka võitlust kapitalistliku kurnamisüsteemi kaotamise eest üldse, nuud kui see peab sündima vastavalt iga maa proletariaadi jõu ja harjumuste kohajelt, jättes võitlusviisi ja abinõude valiku iga maa töölistonna enese hoolde. Ta tahab ainult üldiselt juhtida jels tööliste ettevalmistamist ja jõu koondamist.

Selle vastu Moskva Internatsionaal seab oma sihts kõige pealt Amsterdamis Internatsionaali hävitamise. Taktiliselt tahab jatkata revolutsioonilist võimlemist, et teha lõppu kapitalismile, küsimata sellest, kas vastava maa jels küps ja proletariaadil ka küllalt jõudu. Ametiühjuse endid püüab ta aga painutada kommunistliku partei võimu alla ja muuta need partei tööriistadeks.

Bill peaks wist olema selge.

Kui nüüd mõlemad Internatsionaalid astusid awalikult oma seisukohtadega välja, siis oli tagajärjeks see, et kõikide maade ametiühijused, kel seljataga juba wiljakas minemik, ei wiivitanud liitumast Rahvuswahelise Ametiühijuste Liiduga (Amsterdami Internatsionaaliga). Ei aidanud siin kommunistide sõim ja wihane kallaletung — ametiühijused ei tahtnud ajuda awantiiristlikule teele, kuhu neid meelitas Moskwa.

Nõnda ei tulnud Amsterdami Internatsionaali purustamisest midagi välja. Riik käis aga Moskwa koonduse enese käsi hõlvasti. Rõnelemata sellest, et kõik elujõulised ametiühijused seal põgenesid, ei wiibinud ka kommunistide taktika tulemused pea awalikuks tulemast seal, kus neil oli mõju. Rõnelesime juba, kuidas lõppes Itaalias ettemõetud aktsioon. Aga parem ei olnud lugu ka Bulgaarias, kus liihiteise ilutsemise järele nad aitasid wõimule taguruse samuti kui Itaaliaski. Aga eks tehtud katseid kommunistliku retsepti järele ka Ungaris. Ja sealgi näeme praegu märatsemas Gortsi mustasjada. Ühesõnaga, igal pool, kus neil mõju oli, lõppes asi sellega, et nad kutsusid esile reaktiooni, mis häwitas neid endid ja paistis töölisklassi äraarwamata wiletsustesse.

Nähes igalpool oma läbikukkumist ja wõimetust pääseda ligi Amsterdami Internatsionaalile, on wiimastel aastatel nad mõelnud välja uue triki: ühinegu Amsterdami Internatsionaal Moskwa Internatsionaaliga. Rõigis ilmakaartes trummeldatakse nüüd, et Amsterdami ei tahtwat luua nendega ühist jõudu, et liiua tagasi reaktiooni pealetungi.

Täiesti rahulikult wastab Amsterdami Internatsionaal neile: Moskwa punaste ametiühijuste Internatsionaal polegi kellegi internatsionaal. 99 sajast sinna kuuluwast ametiühijuslastest on Wene ametiühijuste liikmed, teistest maadest on seal teesugune arw, mis ei anna õigust weel seda koondust nimetada internatsionaali kolawa nimega. Kui nüüd wene ametiühijused ja kommunistlik partei tahawad loobuda Rahvuswahelise Ametiühijuste Liidu häwitamise püüetest, siis tunnistaagu nad jeda, liikwideerigu oma fiktiivne internatsionaal ja täites arwalt neid tingimusi, mida Amsterdami Internatsionaali wastu käidawad teised maad, siis ei tee keegi neile takistusi sinna astumast.

Sarnasest patukahetusest ei taha nad muu-

dugi midagi teada. Ja Internatsionaalide ühinemissetapanek on neil mõeldud ka ainult manöövrina, et sel teel lasta paista Amsterdami internatsionaali ühinemise wastu tõrkjana ning nõnda häwitada hullkades usaldust ka wastu. Kuid on päris kindel, et ka see manööver ei anna loodetud tagajärgi.

Rõigest wõidust peaks olema nüüd selge: terve, elujõuline ja teguwõimuline osa proletariaadist on koondunud Rahvuswahelise Ametiühijuste Liidu ümber. See wõitluswiis ja need wõitlusabinõud, mis aastakümnete kestes korjatud kogemustele rajatud, suudawad kindlustada ka kõige suuremaid tagajärgi töölisklassile. Mitte keegi wäljastpoolt ei ole jeda wõitlustaktikat neile mingi kiusu wõi äraandmise otstarbel ette kirjutanud, nagu Moskwa meeste jutust ja kihutustööst wõiks fergesti järeldada, waid, nagu tööliskond ise on loonud need hiigla organisatsioonid, nõnda on ta kollektiivseks loominguks ka kogu ametiühijusliku wõitluse taktika ja strateegia. See ei ole muudugi mitte kwinenud ja jäädaw. Eru arenemisega muutub ka ametiühijuste tegewus. Aga meie oleme omelt kaasaegsed ja kui meie tahame, et ka meie töölisklass oma elujärje parandamiseks wõiks tagajärjerikkalt tegutseda, siis peame meiegi toimetama nii, nagu teewad need proletarid, kes koondunud Rahvuswahelise Ametiühijuste Liidu ümber. Olles kindel, et teid waldab sama tahe, esitan järgmise resolutsiooni kawa:

Wiimased aastad on Eesti töölisklassile raskest katsumisajaks olnud. Kuna meie tööliskliitumine seni olt nõrk, siis püüdis ja juutiski kodanlus jeda lõhkuda ja igat töölisklassi isetegewuse ning klassiwõitluse awaldust ära lannatada. Sulst ametiühijusi on häwitatud, teiste uuesti teffinute tegewus halwatud.

Niisuguses olukorras on loomulikult organiseerimistöö raske ja nõuab suurt jõupingutusi ning ohwimeelt.

Kuid hoolimata kõikidest raskustest, ei tohi töölisklass wiitwustki loiwks jääda. Temas peab iltta kindlamini wõtma maad arusaamine, et tööliste organisatsioonide-ametiühijuste tegewus on lõpuks üks mõjuwamatest abinõudest, mis aitab töölistel parandada oma rasket seisuforda, kui ka kindlustada oma õigusi.

Sellepärast on praegusel filmapilgul Eesti töölisklassi peawilesandeks koondada omi ridu, luua ametiühijusi ja muuta olemasolewad tugewateks.

